

Už Pilát sa pýtal: „Čo je pravda?“ My sme sa ju pokúsili nájsť v súčasných médiách...

23. marca 2022 ✚ Spoločnosť ✚ Rozhovory

Ako si vybrať z množstva informácií, ktorými sme denne zahlcovaní, tie pravdivé? Ako odlíšiť kvalitnú a nekvalitnú žurnalistiku? S našou redaktorkou Máriou Magotsovou sa o tom porozprával Petr Bohuš, ktorý po roku 1989 spoluzakladal spravodajstvo a publicistiku v Československej a neskôr v Českej televízii. Pracoval ako šéfredaktor spravodajských a publicistických relácií, podieľal sa na vzniku etického kódexu novinárov v Česku a pamätáme si ho aj ako riaditeľa programu a moderátora v televízii TA3.

Petr Bohuš

zdroj: facebook P. Bohuša

Vy, ako dlhoročný novinár, ako vidíte aktuálne dianie na mediálnom poli v Českej a Slovenskej republike? Je niečo, čím sa súčasní novinári odlišujú od tých z rokov 90-tých alebo nultých? Vnímate nejaký posun - či už pozitívny alebo negatívny?

Nechcem novinárov hádzať do jedného vreca, ale dnešná tzv. mainstreamová produkcia sa viac menej vyznačuje nekritickosťou k oficiálnemu daniu v spoločnosti. Novinári sú benevolentní takmer ku všetkému, čo robia provládni politici a národné a nadnárodné inštitúcie alebo politici a predstavitelia globálneho riadenia EÚ a nášho západného sveta a sú podozrivo kritickí k opozičným politikom, hnutiam a aktivitám do tej miery, že sa niektorí z novinárov aktívne podieľajú aj na ich dehonestácii. Merajú dvojakým metrom.

Novinári už nie sú strážni psi demokracie, prestali skúmať, čo je pre bežných občanov dobré a čo nie. Mocným ľuďom a skupinám nepozerajú na prsty, čo a prečo robia, naopak ich obhajujú a pracujú tak proti záujmom verejnosti. Novinári sú vytrhnutí z reality všedného života obyčajných ľudí. Poctivú žurnalistiku vymenili za poklonkovanie, servilnosť s absenciou kritického myslenia. Stali sa z nich ideológovia jedného

názoru. Samozrejme, neplatí to pre všetkých, mnohí by iste svoju prácu robili inak, ale nastavenie redakčnej politiky alebo atmosféry v spoločnosti a ich vlastná autocenzúra, strach či limity starosti o svoje rodiny a hypotéky im nedovolia dívať sa na veci tak, ako by mali.

Na čo by si mal čitateľ novín, návštevník webov a divák reportáží v súčasnej dobe dávať pozor, ako vlastne môžeme odlíšiť kvalitný článok a kvalitného novinára od toho nekvalitného?

Dávať si pozor na tých autorov, ktorí verejnosti predkladajú čiernobiele videnie sveta. Svet takto nefunguje. Čitatelia a diváci by sa mali vždy zaujímať o názory a postoje oboch strán, aby lepšie pochopili príčiny akéhokoľvek konania či konfliktu. Stáť na jednej strane môže znamenať nepochopenie strany druhej. S jednostranným, nevyváženým postojom potom ťažko odkrývať akékoľvek spoločné problémy či konflikty.

Kvalitný novinár by mal byť ten, ktorý nestojí na žiadnej strane. Ten, ktorý sa nezúčastňuje udalostí, ale pozoruje ich a prináša o nich ľuďom správy. Kvalitný novinár sa pýta a dáva nepríjemné otázky, vytvára priestor pre verejnú diskusiu. Mal by mať rešpekt ku všetkým stranám, ctiť ľudskú dôstojnosť. Nemal by veci vidieť čiernobielo a v akejkolvek téme by mal hľadať klady aj zápory, mal by byť zvedavý a všetkým merať rovnako.

Kvalitný novinár je ten, ktorý hľadá pravdu a odhaľuje súvislosti. Na rovnaké veci sa vie pozeráť z rôzneho uhla pohľadu. Je nestranný, informácie hľadá z minimálne dvoch na sebe nezávislých a overených zdrojoch, snaží sa o vyváženosť názorov a usiluje sa o objektivitu. Mal by sa snažiť ísť do hĺbky, zisťovať príčiny udalostí a odhaľovať ich následky.

Veľa sa dnes hovorí o dezinformáciách. Zároveň však sledujeme, že niekedy je ťažké rozlíšiť informáciu a dezinformáciu. Čo radíte a odporúčate?

Pojem dezinformácie sa dnes používa pre onálepkovanie a znedôveryhodnenie, dehonestáciu akéhokoľvek nepohodlného názoru, aby sme ho zlikvidovali skôr, než sa začne akákoľvek diskusia. Ľuďom odporúčam robiť to, čo sme sa naučili za bývalého režimu, teda čítať medzi riadkami, dávať si veci do súvislostí po svojom. Veriť, až keď si sám overím informácie z dvoch na sebe nezávislých zdrojov. Byť v princípe skeptický k akýmkoľvek oficiálnym naratívom. Veriť sebe a svojej intuícii.

Zdroj: archív P. Bohuša

Videli sme počas minulých mesiacoch, kedy u nás zúril covid, že verejnosti chýbal priestor na diskusiu. V médiách sa prezentovali len odborníci s rovnakým názorom, iný názor si musel čitateľ sám dohľadať na zahraničných weboch. Jedna slovenská novinárka dokonca vyhlásila, že: „... o pravde sa nediskutuje“. Stretli ste sa týmto fenoménom aj v Česku?

Je to rovnaké na celom svete. Každým dňom sa presviedčame, že takzvané konšpiračné teórie sa postupne stávajú realitou a postupne upadáme do stále väčšej totality jedného názoru a riadenia. Nástrahy a podvody sveta sú také gigantické, až je ťažké im uveriť. O to viac som presvedčený, že nutne stojíme na prahu nového spoločenského usporiadania. Z materiálneho hľadiska to bude bolestné, s veľkou zmenou v našich životoch, pretože politici nás ženú do hmotnej biedy. Ľuďom sa však kvôli tomu otvoria oči a verím, že nakoniec dobro zvíťazí nad zlom. So zvyšujúcim sa útlakom vidím, že duchovno v súčasnom svete hrá stále väčšiu úlohu. Láska sa nedá poraziť.

Ste autorom portálu, na ktorom ozrejmuje ľudom, ako vnímať médiá, ako odhaľovať manipulácie a lži. Prečo ste cítili potrebu založiť práve takýto web?

Pre vyššie uvedené. Na začiatku po Zamatovej revolúcii a v priebehu 90-tych rokov minulého storočia som pomáhal budovať nové redakcie spravodajstva a publicistiky vo vtedajšej Československej, neskôr Českej televízii v Ostrave a v Prahe, neskôr v televízii TA3 v Bratislave. Budovanie niečoho nového v „deväťdesiatkach“ bolo krásne, nezabudnuteľné. Neskôr na prelome storočí zavládla mašinéria našej demokracie. Politikárčenie, mocenské, záujmové a ekonomické skupiny a kontakty. Korupcia, materiálny život, prevládol biznis. Bol som šéfredaktor, moderátor, mal som vysoký plat, auto, mobilný telefón, sociálne postavenie a aj tak som sa cítil v tomto svete nešťastný. Z médií hlavného prúdu som po 20 rokoch dobrovoľne odišiel a začal odznova. To bolo v roku 2011.

Odchod bol postupný, v deväťdesiatych rokoch život v médiách v nadšení, ďalších desať rokov v premietaní, čo ďalej. Posledných desať rokov život s veľkým otáznikom, prečo som sa dobrovoľne odsunul do ústrania

mimo hlavný prúd, čo to má v mojom živote znamenať. Odpoveď mi dal covid, vojna na Ukrajine a ďalšie udalosti. Oblúkom sa vraciam k budovaniu niečoho nového. Chcel by som pomáhať ľuďom. Svojim blízkym, svojim deťom. Taká je moja úloha. Hľadám k tomu cesty a *Modrý jelen* je jednou z nich.

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/uz-pilat-sa-pytal-co-je-pravda-my-sme-sa-ju-pokusili-najst-v-sucasnych-mediach/>